

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

**PROIECT DE CANDIDATURĂ PENTRU FUNCȚIA DE
PREȘEDINTE AL CONSILIULUI SUPERIOR AL
MAGISTRATURII**

Judecător Mihai Bogdan Mateescu

2021

Preambul

Consiliul Superior al Magistraturii, în componența actuală, trece în cel de-al cincilea an de mandat.

Provocările decurgând din diferite situații de natură socială, economică, au fost extrem de diverse. Cu toate dificultățile întâmpinate în decursul mandatului său în această componență, Consiliul a reușit să își îndeplinească rolul constituțional și legal, în parametri rezonabili, chiar dacă nu și-a atins potențialul maxim.

Însă, contextul în care ne aflăm astăzi este unul special, un context care implică măsuri pe termen scurt, acțiune promptă pentru o adaptare rapidă la unele stări de fapt pe care cu greu ni le puteam imagina ca fiind posibile și actuale dar care, iată, se desfășoară din plin.

Acest context, cu totul special, a pus în dificultate îndeplinirea actului de justiție însuși. Restricțiile, riscurile de răspândire a bolii determinate de acest nou virus au impus măsuri și din partea Consiliului Superior al Magistraturii astfel încât *actul de justiție să poată fi desfășurat* ca serviciu public în beneficiul societății, dar în același timp să se asigure o protecție efectivă a magistraților și a tuturor participanților la procedurile judiciare, deopotrivă justițiabili sau profesioniști ai dreptului.

Măsurile au fost salutate de magistratură și profesiile juridice, însă ele trebuie să fie caracterizate prin dinamism, astfel încât să răspundă cât mai adecvat evoluției corelate a situației sanitare care a creat dificultăți majore în toate sectoarele de activitate ale tuturor statelor lumii.

În acest cadru general determinat de criza sanitară de proporții, își mențin actualitatea, dar căpătând noi valențe, aspectele specifice de organizare și funcționare a justiției ca serviciu public.

Anul 2019 este primul an din istoria recentă, când nu au putut fi organizate concursuri de admitere în magistratură ca urmare a unor decizii de neconstituționalitate neurmărite de punerea în acord a legii cu Constituția. Oprirea temporară a recrutării, în condițiile în care promovările și pensionările au continuat, și existența unui număr de dosare impresionant, își vor pune amprenta asupra dimensiunii resurselor umane pe termen scurt și mediu în mod semnificativ, cu consecințe asupra calității actului de justiție, dacă măsurile de remediere nu vor fi prompte, dar în același timp echilibrate.

Adoptarea legislației secundare de către Consiliu trebuie să se realizeze acum în limitele unor noi reguli constituționale și este imposibilă atât timp cât legislația primară corespunzătoare cerințelor stabilite prin Deciziile Curții Constituționale nu este adoptată. Chiar și în celelalte segmente de reglementare unde actele normative primare cuprind suficiente norme astfel încât legislația secundară să nu contravină principiilor menționate în deciziile Curții, adoptarea acestora din urmă trebuie evaluată pe considerente de oportunitate și stabilitate având în vedere faptul deja previzibil al modificărilor legilor justiției, proiectele aflându-se deja în dezbatere publică.

Inițierea procedurilor de consultare publică în vederea adoptării unor modificări legislative în domeniul statutului magistraților, al organizării judiciare și al funcționării Consiliului, de dimensiuni ample, va reprezenta un punct central în activitatea Consiliului în anul care urmează.

Pe de altă parte, nici în cursul acestui an Consiliul nu a transmis suficient un mesaj unitar din perspectiva comunicării. Cu toate eforturile depuse de conducerea actuală a Consiliului și de către membrii acestuia, încă au existat mesaje disipate, unele care au creat percepția unor conflicte chiar în interiorul său, altele care au pus la îndoială legalitatea deciziilor sale ori care s-au tradus uneori în reproșuri la adresa magistraților români, în mod neîntemeiat.

Au existat, în continuare, declarații publice ale politicienilor care au subminat independența magistraților, iar procedura apărării independenței este în continuare departe de a fi eficientă. În plus, față de dispozițiile legale introduse în anul 2018, care partajează competența în această materie între Plen și Secții, au apărut mesaje instituționale diametral opuse, dificultățile de interpretare a legii încă negăsindu-și rezolvarea sub acest aspect.

Pentru a răspunde în modul cel mai adecvat acestor provocări, efortul nostru comun trebuie să fie concentrat spre măsuri concrete astfel încât Consiliul să răspundă prompt și eficient așteptărilor legitime ale magistraților, instituțiilor partenere și ale societății însăși, în ansamblul său.

În acest scop, cred cu tărie că președintele Consiliului, împreună cu vicepreședintele, trebuie să fie cei care să asigure, prin modul de exercitare a atribuțiilor lor, coordonare, consecvență și echilibru, *in deplină corelare a vorbelor cu faptele proprii*.

OBIECTIVE

Ceea ce este important din perspectiva obiectivelor asumate ca președinte al Consiliului este că acesta nu este singur. El face parte dintr-un organ colegial, compus din personalități puternice, cu o legitimitate care nu poate fi pusă la îndoială, obținută prin votul miilor de magistrați.

Este adevărat că legea prevede atribuții specifice președintelui, însă reușita mandatului său nu poate fi concepută fără coeziunea fiecărui membru al Consiliului. Orice succes, orice beneficiu adus magistraturii și societății prin activitatea Consiliului, nu este al președintelui, ci al fiecăruia dintre membri. Opiniile fiecăruia, chiar dacă pot fi punctual minoritate sunt necesare pentru că activitatea în Consiliu, dacă este o luptă, este doar o luptă a argumentelor.

Anul care urmează trebuie, cu necesitate, să fie un an *al reconstrucției*. Al reconstrucției credibilității Consiliului și a magistraturii însăși. Pentru aceasta, trebuie să învățăm cu toții din experiența de până acum, să continuăm ceea ce este benefic și să reglăm, împreună, ceea ce este de reglat. În același timp, este importantă prezervarea progreselor pe care le-a cunoscut magistratura, din perspectiva statutului și organizării.

Anul care urmează este un an al reconstrucției împreună, prin aportul fiecăruia dintre noi.

I. Consolidarea independenței justiției și a statutului judecătorului

Îndeplinirea la standarde optime a rolului constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii, de garant al independenței justiției, trebuie să fie piatra de căpătâi a activității oricărui membru, iar președintele CSM trebuie să fie primul chemat a răspunde menirii fundamentale.

Independența justiției nu este un privilegiu, ci reprezintă un drept fundamental al cetățeanului.

Toate acțiunile președintelui CSM, ale forului însuși, trebuie în mod necesar subsumate apărării independenței autorității judecătorești în ansamblul său și a fiecărui magistrat în parte.

Judecătorii și procurorii trebuie să simtă că independența le este apărută, trebuie să aibă în Consiliu un partener, un sprijin. Soluționarea cererilor de apărare a independenței cu o întârziere semnificativă ori reacții diferite în situații comparabile sunt exemple care nu trebuie să se mai repete.

Eficiența măsurilor adoptate depinde de termenul în care sunt realizate procedurile menite să asigure realizarea acestei atribuții. **Rapiditatea și fermitatea reacției, precum și realizarea mediatizării acesteia** sunt de natură să protejeze atât încrederea societății în justiție, cât și să creeze convingerea fiecărui judecător și procuror că beneficiază de o protecție reală și efectivă din partea Consiliului.

Apărarea independenței sistemului judiciar nu se rezumă la procedura în sine. Ea presupune o prezență mai sporită în spațiul public din partea conducerii Consiliului care, fără a deveni o prezență constantă în mass media, trebuie, prin autoritatea și credibilitatea pe care o are, să explice publicului situația reală.

Dar independența justiției nu poate fi însă disociată de ideea de **responsabilitate**. Este adevărat, ea nu trebuie să fie un doar accesoriu retoric ori, un scut care să blocheze analiza oricărei situații, în spatele căruia să se petreacă lucruri pe care nu ni le dorim, iar Consiliul *nu trebuie perceput sub nicio formă ca un sindicat de facto al magistraturii*. **Vulnerabilitățile interne** trebuie asumate și corect gestionate pentru că raportarea doar la amenințări externe nu răspunde dezideratului unei justiții impecabile, ci dimpotrivă. Atât timp cât există vulnerabilități interne, deși excepțional sau, în orice caz, mai puțin numeroase pentru că regula în magistratură este competența și buna credință, ele pot face mai mult rău sistemului judiciar, iar autoasanarea profesiei este ingredientul principal în evoluția ei.

Asumarea și gestionarea onestă a vulnerabilităților interne este un obiectiv esențial. În ambele dimensiuni indisolubil legate, independență/responsabilitate, Inspekția Judiciară are un rol esențial, alături de Consiliu. Ea este instituția care trebuie să contribuie decisiv la păstrarea echilibrului între cele două concepte.

Președintele CSM trebuie să insiste pentru păstrarea Inspekției în limitele ei legale și pentru eficiența activității sale, iar nu să ignore situații delicate, independența operațională a acestei structuri nefiind incompatibilă cu dezbateră chestiunilor sensibile, legate de percepții publice sau provenind din interiorul magistraturii. Prin urmare, **un dialog neîntrerupt**, în limitele legii și cu respectarea competențelor fiecăruia, se impune ca obiectiv.

Dimensiunea financiară a independenței vizează două planuri: pe de-o parte stabilitatea financiară a fiecărui magistrat, parte componentă a statutului său special dominat de responsabilități, interdicții și incompatibilități, iar pe de altă parte o finanțare corespunzătoare a sistemului judiciar din perspectiva infrastructurii instanțelor. Pledez în continuare pentru preluarea bugetului instanțelor de la Executiv, așa cum a decis de altfel și oficial Consiliul Superior al Magistraturii prin reintroducerea unei reglementări legale urmată de reactivarea grupului de lucru constituit la nivelul Consiliului unde să se stabilească o strategie realizabilă de preluare, pașii concreți de urmat pe un orizont de timp rezonabil.

Însă până atunci, față de criza sanitară actuală, se impun a fi efectuate *demersuri continue pentru dotarea instanțelor pe termen scurt cu materiale de protecție dar și cu echipamente IT și audio video pentru continuarea digitalizării activității judiciare astfel încât actul de justiție să poată fi desfășurat în mod continuu, dar în condiții de siguranță pentru toți participanții la proceduri.*

Nu se poate încheie capitolul referitor la independența justiției fără a fi evocată situația Consiliului însuși. Format din personalități puternice, fiecare cu un sprijin substanțial din partea colegilor magistrați, ori aleși, potrivit legii, de alte autorități, membrii CSM trebuie să continue să învețe să accepte opinia celuilalt fără să o considere un afront și fără ca dreptul de a avea o altă opinie să se transforme într-un soi de lezmajestate. Membrii CSM trebuie să fie independenți față de orice factor extern iar aceasta trebuie să transpară cu puterea evidenței. A se alimenta în continuare existența unor *tabere*, a se prezenta vinovați în interiorul sistemului sau în afara lui, a ierarhiza membrii pe orice considerent sunt practici care nu trebuie să se regăsească vreodată în acest for.

De aceea, președintele Consiliului trebuie să depună toate eforturile pentru ca opinia fiecărui membru, în mod egal, fără nicio discriminare, să se facă auzită, dialogul onest fiind situația premisă a oricărei măsuri, iar forța argumentelor să conducă la adoptarea celei mai bune soluții. În același timp, valorificarea spiritului critic trebuie înțeleasă ca gândire creatoare, benefică, participare activă la viața noastră juridică și nu ca o strategie a refuzului: refuzul de a asculta, de a reflecta, de a lua în considerare cealaltă opinie. Președintele CSM este primul chemat să apere independența fiecărui membru față de orice tip de presiune externă sau internă.

Așadar,

- *Apărarea independenței autorității judecătorești, a fiecărui judecător, precum și a imparțialității și reputației sale profesionale trebuie să se realizeze în mod ferm, eficient,*
- *Independența nu poate fi disociată de responsabilitate, iar vulnerabilitățile interne nu trebuie negate, ci asumate și gestionate prompt, în conformitate cu legea,*
- *Consiliul trebuie perceput de către magistrați ca partener de dialog, ca pavăză a independenței lor, însă în același timp el nu poate crea nimănui percepția unui sindicat de facto,*
- *Statutul magistratului trebuie prezervat în just echilibru cu responsabilitățile specifice,*

- *Finanțarea corespunzătoare a instanțelor din perspectiva infrastructurii și dotărilor cu echipamente IT, inclusiv pentru a continua procesul de digitalizare a activității judiciare, trebuie să continue,*
- *Independența Consiliului însuși și a fiecărui membru față de orice factor extern trebuie asumată ca principiu călăuzitor și în următorul an, iar modul de lucru în Consiliu trebuie să se subsumeze acestui principiu. Egalitatea între membri și lipsa unei ierarhizări a acestora, în limitele Constituției, trebuie să fie axioma de prim rang aplicabilă în relațiile dintre noi.*

II. Un Consiliu eficient

Modul în care este organizată activitatea Consiliului Superior al Magistraturii are o influență directă asupra eficienței acestuia și, nu în ultimul rând, asupra bunului mers al sistemului judiciar.

În acest sens, activitatea Consiliului trebuie să fie caracterizată de *celeritate, profesionalism, previzibilitate și constanță* pentru a se putea aduce la îndeplinire proiectele care vor trebui să aducă o reală îmbunătățire a activității magistraților români, pentru ca aceștia să îndeplinească un act de justiție de calitate, în beneficiul întregii societăți.

Dintr-o primă perspectivă, a existat percepția unei anumite birocrății în Consiliu. Au existat dificultăți în identificarea responsabililor în circuitul unor lucrări, iar procedurile operaționale specifice trebuie îmbunătățite. Dimensiunea resurselor umane ale Consiliului, sub aspect numeric, organizatoric, al competențelor specifice, influențează semnificativ calitatea și sincronizarea temporală cu elementele cauzale a măsurilor dispuse.

Personalul administrativ al Consiliului trebuie să reprezinte un corp de elită, de profesioniști, stabil, care să funcționeze după reguli clar stabilite pentru a se evita la maximum posibil întârzierea, superficialitatea ori neasumarea.

De aceea este nevoie, ca primă măsură, de *o evaluare a personalului și o reorganizare din perspectivă organizatorică* astfel încât circuitele administrative să se reducă la minimum, responsabilizarea fiecărui membru al personalului potrivit competenței sale să se maximizeze, iar rezultatul activității de ansamblu să fie cât mai bun. Fără îndoială că decizia asupra acestei evaluări aparține potrivit legii secțiilor sau plenului, însă inițierea unui proces amplu de evaluare apreciez că se impune cu necesitate și mi-l asum ca obiectiv.

Dintr-o a doua perspectivă, cu privire la modul de lucru în secții și plen, se impune promovarea în continuare a ritmicității stabilite în cursul acestui an, cu ședințe de secții de regulă săptămânal iar ședințe de plen de regulă o dată la două săptămâni, însă apreciez utilă adăugarea unui calendar trimestrial al acestora pentru o mai bună organizare a activității fiecărui membru.

În ceea ce privește comisiile de lucru ale Consiliului au existat dezbateri ample, unele reflectate și prin luări de poziție individuale legate de transparența și eficiența

activității în cadrul acestora, pornind și de la rolul lor stabilit de lege, respectiv preparatoriu pentru ședințele de plen sau secție. Toate aceste dezbateri trebuie conduse în cadrul corespunzător purtării lor, și anume în cadrul procedurii de adoptare a unor modificări la Regulamentul de organizare și funcționare a CSM.

Este salutară inițiativa președintelui în exercițiu al Consiliului de a iniția o lucrare având acest obiect și îmi asum ca măsură pe termen scurt finalizarea acestei proceduri, prin *adoptarea unui regulament actualizat* care să tranșeze mai riguros aspectele puse în discuție, în mod legitim, de către membri și care se pot transforma în veritabile obstacole în calea unei activități coerente și eficiente.

Adoptarea unui nou Regulament adaptat nevoii de creștere a gradului de eficiență a activității Consiliului va fi corelată și cu măsura anterioară, rezultatul evaluării personalului și al reșezării sale din punct de vedere organizatoric, în sensul dispus de secții sau plen, urmând a fi transpus ca o nouă viziune a circuitelor administrative ale unor cereri ori a competențelor direcțiilor, serviciilor sau birourilor din cadrul Consiliului.

Din cea de-a treia perspectivă, vizând activitatea secției disciplinare, consider că ritmicitatea stabilirii ședințelor, astfel cum a fost stabilită în cursul acestui an, este una benefică și se impune a fi menținută. În plus, consider că trebuie accelerate demersurile în vederea finalizării implementării *dosarului electronic în materie disciplinară*, avantajele acestuia fiind incontestabile nu doar pe planul rapidității comunicărilor înscrisurilor, dar mai ales pe planul exercitării în condiții mult mai bune a dreptului la apărare, judecătorii față de care s-au exercitat acțiuni disciplinare funcționând la instanțe din toată țara, deplasarea pentru consultarea dosarelor nefiind întotdeauna la îndemână.

În contextul actual generat de deciziile Curții Constituționale, activități importante desfășurate de Consiliu, anume organizarea concursurilor de admitere în magistratură, respectiv organizarea sesiunilor de transfer, sunt blocate. Până în momentul corelării legislației primare cu Legea Supremă, astfel cum a fost ea interpretată de către Curte, nu se pot desfășura astfel de concursuri, cu consecințe extrem de negative atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu, întrucât ciclul normal admitere - promovare - părăsire a profesiei este întrerupt. Consecințele se resimt pe termen scurt la judecătorii, însă în corelare cu schimbarea condițiilor pentru promovare, se vor resimți în curând și la tribunale și curți de apel. De aceea se impune efectuarea unor demersuri susținute pentru adoptarea modificărilor la nivel primar chiar înainte de finalizarea procesului legislativ vizând cele trei legi ale justiției. Magistratura nu mai poate rămâne pentru mult timp blocată în situația de a nu putea recruta magistrați, afectarea resurselor umane urmând a avea repercusiuni negative asupra calității actului de justiție.

În același sens, procedura transferurilor trebuie să continue. Este o vocație a judecătorului care ține de cariera acestuia, iar transferul urmărește, alături de aspectele personale, uneori dramatice, care țin de viața magistratului, și rezolvarea pe termen mai lung a unor probleme de personal la instanțe. În prezent, pentru rezolvarea acestor

chestiuni se apelează la detașare și delegare, însă aceste modalități de mutare temporară nu satisfac decât pe termen scurt și cu costuri suplimentare necesitățile de personal punctuale.

După modificarea legii în sensul dispus de Curte, Consiliul trebuie să stabilească de urgență *un calendar al concursurilor și al sesiunilor de transfer*. Acest lucru se impune cu necesitate și trebuie permanentizat, utilitatea sa, atât pe planul previzibilității pentru sfera de destinatari, cât și pentru a evita suprapunerile, mai ales în contextul crizei sanitare dar și în condiții normale, fiind de netăgăduit.

Așadar, măsurile care se impun pentru creșterea eficienței activității Consiliului sunt:

- *Evaluarea personalului și înaintarea unor propuneri secțiilor și, după caz, plenului în scopul îmbunătățirii activității instituționale,*
- *Angajarea în procedura modificării de substanță a ROF CSM deja inițiată, în vederea finalizării sale în termen scurt,*
- *Ritmicitate și previzibilitate a ședințelor de plen și secții, precum și a întâlnirilor comisiilor de lucru,*
- *Dosar electronic la greșa secțiilor în materie disciplinară,*
- *Demersuri susținute pentru punerea în acord a legislației cu deciziile Curții Constituționale în vederea deblocării cât mai rapide a unor concursuri precum și a procedurii transferurilor și publicarea calendarului concursurilor și sesiunilor de transfer de îndată ce este posibil,*

III. Optimizarea organizării și funcționării instanțelor

Situația resurselor umane din instanțe este delicată în prezent, astfel cum am arătat în cele ce preced, iar ideea de optimizare a activității instanțelor nu poate fi desprinsă de dezideratul dimensionării corecte a resurselor de personal. Deblocarea concursurilor și a transferurilor se impune, așa cum am arătat, de urgență.

Demersurile efectuate până în prezent în cadrul Consiliului care au avut drept scop *echilibrarea volumului de activitate și dimensionarea corectă a schemelor de personal* trebuie să continue.

Astfel, deși ne aflăm într-un impas în prezent, concluziile grupului de lucru privind stabilirea circumscripțiilor judecătoriilor trebuie discutate în detaliu cu Ministerul Justiției, autoritate care emite un aviz conform hotărârii CSM în acest caz. Aceste concluzii au fost elaborate în urma unui proces amplu de consultare a instanțelor și parchetelor și ele reflectă pozițiile convergente ale președinților curților de apel și ale procurorilor generali ai parchetelor de pe lângă aceste instanțe, iar rearondarea unor localități din circumscripțiile unor instanțe se impune pentru echilibrarea activității acestora.

De asemenea, a fost demarată analiza schemelor de judecători de la judecătorii, tribunale și curți de apel, grupul de lucru finalizând setul de criterii care să permită luarea unor măsuri astfel încât eficiența unui proces de redistribuire să nu fie pusă la îndoială. Volumul de activitate, volumul adiționat, privite ca număr de dosare și, respectiv, ca puncte de complexitate, trendul încărcăturii pe ultimii trei ani precum și

gradul de ocupare a schemelor de personal va permite secției pentru judecători, alături de Ministerul Justiției, după consultarea instanțelor, o evaluare corectă și luarea celor mai bune măsuri.

În fine, analiza situației personalului auxiliar cu ocazia distribuirii unui număr suplimentar de posturi finanțate în cursul anului 2020 reprezintă un punct de plecare pentru o suplimentare mai consistentă în vederea realizării unui raport optim judecător/grefier de 1/2, sens în care demersurile vor continua.

În toate aceste situații, care vor fi finalizate în anul care urmează, se impune un dialog constant cu președinții curților de apel care, în urma consultării instanțelor arondate, vor aduce un plus de argumente și vor reprezenta un sprijin permanent al secției.

Însă o reală optimizare pe termen lung, stabilă, din perspectiva schemelor de personal nu se poate realiza fără o *reală strategie de resurse umane*.

Este adevărat că în acest domeniu competențele sunt partajate între cele două autorități, CSM și Ministerul justiției. Este la fel de adevărat că a devenit, din păcate, o tradiție nefastă gradul redus de ocupare a locurilor vacante de judecător, dar și de procuror, sistemul judiciar confruntându-se de-a lungul timpului cu adevărate crize de personal, iar măsurile luate *illo tempore* au vizat mai degrabă rezolvarea rapidă a celor mai dramatice situații. De asemenea, este adevărat că o construcție a unei strategii de resurse umane care să își dovedească eficiența pe termen mediu și lung presupune constanță a cadrului normativ care reglementează cariera magistratului.

Din nefericire, strategia adoptată în trecut de către Consiliu nu a avut efectul scontat. Necesitatea unei strategii adecvate pe termen lung, în parteneriat cu Ministerul justiției, în contextul unui cadru legislativ care să devină stabil și care să permită măsuri de natură preventivă iar nu de reducere a dimensiunii dramaticului situațiilor de personal în care se află unele instanțe și parchete se impune ca obiectiv și îmi propun ca după finalizarea procesului legislativ de modificare a legilor justiției, să aduc pe masa Consiliului propuneri privind construirea unei baze reale de inițiere, construcție și de finalizare a acesteia.

Eficiența funcționării este strâns legată de raportul resurse umane/*volum de activitate*. Prin urmare, variațiile de volum au efecte negative imediate asupra eficienței, schemele de personal neputând fi adaptate de îndată. O reformă de substanță ar reprezenta-o la nivel de politică publică definirea conceputului de obiect al judecății, respectiv ce este esențial să se aducă în fața judecătorului și ceea ce nu este, însă această problematică este complexă, depinde de foarte mulți factori de la gradul de educație civică și până la abordări de nivel constituțional și nu îmi propun să o tratez aici. Ceea ce poate face Consiliul este să încurajeze folosirea modalităților alternative de soluționare, precum medierea, să contribuie prin legislația secundară și prin promovarea unor propuneri de acte normative primare vizând degrevarea judecătorilor de activități non judiciare. De asemenea, va fi util livrabilul proiectului privind "Eficiența - Eliminarea factorilor pentru inflația de cauze, identificarea elementelor normative și a tendințelor de aglomerare", în implementare din data de 17 octombrie 2019, având ca obiectiv îmbunătățirea accesului la justiție printr-un proces transparent și predictibil de reducere a cauzelor care conduc la aglomerarea instanțelor și implicit durata lungă de soluționare.

De asemenea, în pas cu evoluția IT, puterea judecătorească trebuie să se adapteze realităților noilor tehnologii, aplicațiile IT deja dezvoltate precum și dosarul electronic

în adevăratul lui sens reprezentând deopotrivă mijloace de optimizare a activității fiecărui judecător și a instanței însăși, dar și de sporire a gradului de confort al justițiabililor și profesioniștilor dreptului, prin ușurința comunicării și a accesului la propriul dosar.

În acest sens se impune în continuare un aport susținut al CSM la dezvoltarea noului ecris și la transmiterea către celelalte instanțe a aplicațiilor folosite deja la unele dintre acestea, după analizarea lor în prealabil.

În fine, pentru rezolvarea, în limitele competenței Consiliului, a unor situații punctuale, urgente, se impune menținerea unui dialog permanent cu președinții curților de apel și ai celorlalte instanțe, în parteneriat onest și constructiv.

Așadar, obiectivele asumate din această perspectivă sunt:

- *Inițierea procesului de elaborare a unei strategii de resurse umane a sistemului judiciar,*
- *Adoptarea concluziilor grupului de lucru privind optimizarea schemelor de personal, în parteneriat cu Ministerul Justiției și după consultarea instanțelor,*
- *Finalizarea procesului de stabilire a circumscriptiilor teritoriale ale instanțelor și parchetelor,*
- *Promovarea metodelor de soluționare alternativă a litigiilor, degrevarea, pe cât posibil, a judecătorilor de activități non judiciare prin demararea unui proces de identificare a acestora și reglarea legislației secundare, respectiv inițierea unor propuneri de modificare a legislației primare,*
- *Generalizarea aplicațiilor IT folosite de unele instanțe, în urma analizării lor de către secția pentru judecători*
- *Efectuarea tuturor demersurilor pentru implementarea dosarului electronic la instanțe,*

IV. Transparență și comunicare adecvată

Comunicarea joacă un rol esențial în crearea și consolidarea imaginii instituționale, a creșterii și menținerii încrederii în sistemul judiciar, în eficientizarea luării deciziei în interiorul Consiliului, precum și în întărirea relațiilor cu instituții din interiorul sistemului judiciar, instanțe, parchete, INM, SNG, IJ, precum și din exteriorul acestuia, respectiv cu celelalte puteri ale statului, precum și cu parteneri externi, instituții europene, rețele ale consiliilor judiciare.

Comunicarea se bazează pe valori cum ar fi: transparență, responsabilitate, eficiență/profesionalism/calitate, integritate, respect față de cetățean, precum și pe principii ca cele privind cooperarea loială între instituții, consolidarea dialogului cu grupuri, instituții și persoane vizate.

Din perspectiva comunicării interne, apreciez că o importanță vitală o reprezintă felul în care membrii consiliului comunică între ei, precum și cu personalul din aparatul consiliului. Consider că președintele este cel care dă tonul în crearea climatului instituțional, influențând decisiv atmosfera la locul de muncă.

Comunicarea între membrii Consiliului Superior al Magistraturii presupune, în mod esențial, o renunțare la orgoliile personale, la punerea sub semnul întrebării a oricărui demers individual, consolidarea deprinderii de a lucra împreună, în scopul comun al coeziunii interne. O astfel de coeziune între membri nu înseamnă renunțarea la expunerea argumentelor care pot fi diferite, ci un dialog eficient, care implică întotdeauna ascultarea reală, acceptarea ideii că și propunerea celuilalt poate fi viabilă și identificarea celei mai bune soluții. Numai printr-o astfel de coeziune în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii se pot înlătura disensiunile interne ale sistemului judiciar. Pe de altă parte, responsabilizarea presupune și anticiparea consecințelor deciziilor noastre pe termen lung pentru sistemul judiciar, pentru că un rezultat bun pentru un moment se poate dovedi dezastruos pentru viitor.

Reamintesc că *valoarea fundamentală este vizibilitatea instituției, și nu a membrului în cauză*. Pentru atingerea acestui ultim deziderat, ar fi benefice traininguri cu specialiști din media, după modelul Marii Britanii.

Dar cred că întregul mecanism care implică o relație de comunicare, și anume Biroul de informații publice, trebuie îmbunătățit din perspectivă organizatorică. Îmi propun angajarea, alături de un judecător detașat la biroul de presă, a *unui specialist în comunicare* pentru a schimba, în sens pozitiv, paradigma de comunicare la nivelul Consiliului.

Comunicarea cu instanțele și parchetele trebuie să constituie o preocupare permanentă a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru ca instituția să fie în conexiune cu problemele reale ale acestora și, mai ales, să fie preocupată de identificarea împreună cu magistrații a celor mai bune soluții pentru sistemul judiciar. Îmi propun menținerea unei legături continue cu instanțele judecătorești, disponibilitatea președintelui CSM în acest sens reprezentând o cerință atașată mandatului său.

Comunicarea internă trebuie tratată nu doar instituțional, cu instanțele și parchetele, ci trebuie evaluată și la nivelul *individual*, al fiecărui judecător și procuror. Pe lângă necesitatea continuării practicii de gestionare rapidă a solicitărilor de sprijin transmise de judecători și procurori, individual, este necesar ca activitatea Consiliului să fie *transparentă* pentru fiecare magistrat. Regulile, statuările Consiliului se adresează în primul rând magistraților. De aceea platforma EMAP va trebui regândită astfel încât să devină un instrument de real ajutor pentru magistrați. Alături de practica disciplinară, este esențială actualizarea datelor privind interdicțiile și incompatibilitățile. Dezlegările de principiu date de Consiliu unor chestiuni de interes pentru magistrați sau instanțe vor trebui să fie accesibile în egală măsură.

Comunicarea în interiorul sistemului judiciar presupune și îmbunătățirea relațiilor cu instituții din interiorul acestuia, în special cu *Inspekția Judiciară*. Chiar dacă Inspekția Judiciară este o instituție independentă de Consiliul Superior al Magistraturii, există obiective comune cu cele ale Consiliului pe anumite domenii de activitate, ceea ce reclamă necesitatea unei comunicări care nu se poate limita la cea

formală. Se impune o corelare a mesajelor celor două instituții spre exterior, necesară creșterii încrederii și consolidării instituționale.

Tot astfel, este nevoie de o *comunicare directă și permanentă cu conducerile Institutului Național al Magistraturii și a Școlii Naționale de Grefieri*, pentru preîntâmpinarea dificultăților organizatorice ce pot fi determinate de întârzierile generate prin modul de lucru în cadrul Consiliului (elaborare note de departamentele de specialitate, convocare și dezbateri în comisiile de specialitate). Se impune mărirea și eficientizarea activității de formare și împreună putem găsi cele mai bune mijloace.

În aceeași arie a comunicării în interiorul sistemului judiciar, consider benefică posibilitatea unor *întâlniri periodice cu reprezentanții tuturor asociațiilor profesionale*, ale căror voci, chiar divergente, pot constitui surse prețioase de informare cu privire la problemele sistemului judiciar și de feedback asupra activității Consiliului.

Chiar dacă strict tehnic relația cu *profesioniștii dreptului* ar trebui tratată în planul comunicării externe sistemului judiciar, consider că raportul cu instituțiile partenere în îndeplinirea actului de justiție vizează în realitate un tip de comunicare internă. O relație permanentă cu acestea atât la nivel informal cât și, periodic, la nivel oficial nu poate fi decât benefică. Sistemul judiciar este partener al profesioniștilor dreptului, o bună colaborare și o respectare a competențelor constituționale ale fiecărei părți nu poate avea decât efecte benefice asupra a ceea ce ne interesează cel mai mult și ceea ce reprezintă menirea autorității judecătorești: îndeplinirea unui act juridic de calitate, cu respectarea efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În ceea ce privește *comunicarea în afara sistemului judiciar*, Consiliul trebuie să iasă din atitudinea defensivă și să exercite un rol activ în vederea creșterii încrederii în sistemul judiciar. Prin elaborarea și apoi prin punerea în aplicare a noii Strategii de comunicare în cadrul sistemului judiciar (obiectiv asumat de către Consiliul Superior al Magistraturii în calitate de lider de proiect, prin proiectul TAEJ mai sus menționat), Consiliul va dobândi un astfel de rol activ. Așadar, este nevoie de o strategie de comunicare pentru îmbunătățirea imaginii justiției și a consiliului, pentru a crește încrederea publicului în sistemul judiciar și în activitatea consiliului ca instituție ce constituie interfața sistemului. Sporirea încrederii în justiție va duce inevitabil și la scăderea presiunilor externe asupra judecătorului și procurorului, Consiliul contribuind astfel prin prevenție la apărarea independenței magistraților. Este de preferat să optăm pentru o implicare activă care presupune și deschidere către comunicare și transparență, cu posibilitatea urmăririi activității CSM (și a instanțelor), și cunoașterea modului de funcționare a principalelor decizii. În funcție de aceasta, Consiliul va fi în măsură să formuleze și să atingă obiective specifice raportat la instituțiile, persoanele, grupurile vizate.

Consiliul Superior al Magistraturii este în *proces de îmbunătățire a comunicării cu celelalte puteri*, pentru ca acestea să coopereze conform principiului loialității, de pe poziții de egalitate și demnitate. Toate puterile în stat trebuie să accepte că obiectivele independenței și responsabilității justiției sunt comune, esențiale pentru un stat de drept. Ghidurile deja adoptate reprezintă un pas important. *Prezența mai sporită a*

reprezentanților CSM în comisiile parlamentare atunci când se dezbate chestiuni de interes pentru sistemul judiciar va trebui să fie o regulă.

Este necesară o bună *comunicare cu mass-media*, ceea ce presupune deschidere și onestitate față de toți reprezentanții acesteia, în scopul informării complete, corecte și prompte asupra activității instituției, al accesului la informații, în acord cu prevederile legale. Recent a fost adoptat un nou Ghid de comunicare cu mass media, menit să faciliteze înțelegerea și perceperea mesajului public, a misiunii și agendei Consiliului. Briefinguri de presă după ședințe ale Consiliului prin plen și secții precum și *conferințe de presă* organizate regulat ar contribui la o prezență mai sporită, la nivel instituțional, în spațiul public și ar reprezenta ocazii perfecte pentru explicarea sensului și argumentelor unor măsuri dispuse.

Președintele are responsabilitatea de a promova imaginea Consiliului în relaționarea cu *partenerii străini*, respectiv comunicarea cu alte consilii judiciare, rețele ale consiliilor judiciare, pentru a elabora și uniformiza politici de bune practici la nivel european. Propun în continuare coordonarea unor proiecte în cadrul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, în continuarea unei tradiții deja încetățenite. Cred că este nevoie și de stabilirea unor legături cu consilii judiciare din afara UE, pentru a promova valorile europene și modelul instituțional al Consiliului și sistemului judiciar din România, în calitate de membru al Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (RECJ). Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să fie în continuare reprezentat în cadrul reuniunilor organizate sub egida Rețelei, asumându-și să fie un partener disponibil la dialogul activ dintre toate Consiliile Judiciare.

De asemenea, este necesar să urmărim îndeaproape, ca și până acum, cooperarea loială cu Comisia Europeană, în special în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, atât prin discutarea modalităților de abordare și realizare a recomandărilor Comisiei Europene, prin elaborarea periodică a contribuțiilor naționale la raportările de progrese transmise Comisei de către Ministerul Justiției, cât și prin participarea activă la reuniunile cu experții Comisiei cu prilejul misiunilor lor de evaluare la București.

Ori de câte ori va fi necesar, Consiliul își va reitiera disponibilitatea spre dialog și cooperare cu organismele Consiliului Europei, respectiv în relația cu Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), prin transmiterea de puncte de vedere sau prezentarea acestora în cadrul vizitelor reprezentanților Comisei de la Veneția la București, cu Grupul de state împotriva corupției (GRECO), prin reprezentarea la reuniunile acestuia și prin transmiterea de opinii față de rapoartele și stadiul recomandărilor GRECO, a căror realizare intră în sfera de competență a Consiliului, precum și prin participarea cu date și informații cât mai complete, necesare pentru evaluarea eficienței sistemelor judiciare de către Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).

Totodată, Consiliul va continua să fie reprezentat și în cadrul viitoarelor reuniuni ale persoanelor de contact organizate de Comisia Europeană (EU Justice Scoreboard), ocazionate de pregătirea Tabloului de bord privind justiția și va continua să transmită informațiile relevante prin intermediul punctului național de contact, în vederea elaborării și publicării următoarelor rapoarte al Comisiei, mai ales că aceste rapoarte vor servi ca sursă în mecanismul privind respectarea statului de drept.

Așadar, pe acest plan de acțiune sunt necesare:

- *Îmbunătățirea mediului de lucru în cadrul consiliului, respectul reciproc și ascultarea și considerarea tuturor opiniilor fiind piatra de căpătâi, iar vizibilitatea instituțională va trebui să aibă prevalență față de vizibilitatea individuală,*
- *Comunicare continuă cu instanțele și parchetele și transparentizarea activității specifice pentru fiecare judecător și procuror prin îmbunătățirea platformei Emap cu adăugarea rubricilor de interes - practica disciplinară, opinii CSM referitoare la interdicții și incompatibilități, dezlegări de principiu ale altor probleme de interes.*
- *O legătură permanentă cu Inspekția Judiciară, Institutul Național al Magistraturii și Școala Națională de Grefieri și întâlniri periodice cu conducerile acestor instituții, în vederea identificării și remedierii dificultăților în activitate*
- *Parteneriat stabil, constructiv, cu profesioniștii dreptului, prin organizațiile profesiilor, caracterizat prin disponibilitate continuă la dialog și direcționat spre rezolvarea unor probleme punctuale care se pot traduce în surse de conflict, cu respectarea competențelor constituționale și legale ale fiecărei părți, în scopul îmbunătățirii, în cele din urmă, a însăși calității actului de justiție,*
- *Restabilirea comunicării adecvate cu toate asociațiile profesionale ale magistraților prin organizarea cel puțin trimestrială a unor întâlniri cu acestea,*
- *Cooperare loială cu celelalte puteri și o prezență mai sporită a reprezentanților CSM în procedurile de elaborare, respectiv, decizionale, de adoptare a unor acte normative de interes pentru sistemul judiciar,*
- *Îmbunătățirea comunicării externe, cu mass-media, prin cooptarea unui jurnalist sau a unui specialist în comunicare la Biroul de presă. Briefing-uri de presă în urma unor ședințe în care se dezbate probleme de interes și conferințe de presă organizate regulat și ori de câte ori este necesar - sunt două modalități prin care s-ar putea explica mai pe larg argumentele și sensul unor măsuri dispuse.*
- *Continuarea dialogului și a cooperării pe plan extern.*

V. Aport substanțial de profesionalism în procesul legislativ vizând legile justiției, pentru construirea unui sistem judiciar puternic, respectat, responsabil și independent în beneficiul întregii societăți

Marea provocare a anului 2021 o reprezintă, fără îndoială, procesul legislativ inițiat deja prin punerea în dezbatere publică a propunerilor de modificare a legilor justiției.

O ocazie importantă pentru a se schimba ceea ce a fost greșit și a se păstra ceea ce a fost corect față de ultimele modificări.

Nu voi expune puncte de vedere personale, punctual, asupra propunerilor întrucât acestea vor face obiectul analizei de detaliu într-un proces amplu de consultare a magistraților români precum și în Consiliul Superior al Magistraturii.

Însă principiile fundamentale, precum independența sub toate aspectele sale, consolidarea statutului magistraților, separarea carierelor nu vor putea fi puse în discuție.

Efortul conjugat trebuie să aibă ca rezultat înfăptuirea unui act de justiție de calitate în beneficiul societății, care să asigure în termeni de excepție apărarea drepturilor și

libertăților fundamentale ale omului dar în același timp tragerea la răspundere juridică a celor care greșesc, cu toate garanțiile de independență, imparțialitate, profesionalism și numai potrivit principiului legalității.

Cum se va ajunge aici? Printr-o abordare onestă. Prin parteneriat loial cu celelalte puteri. Prin expunerea argumentelor într-o modalitate profesionistă, prin explicarea lor întregii societăți.

Din experiența anilor 2017-2018 trebuie să învățăm fiecare dintre noi atât în sens pozitiv dar și în sens negativ. Discursul agresiv, revanșard, trebuie să facă loc discursului calm, onest, bazat pe argumente temeinice. Implicarea fiecăruia dintre noi va trebui să fie totală.

Este previzibil că pașii de urmat în ceea ce privește implicarea Consiliului ar fi, în principiu, consultarea instanțelor și a tuturor asociațiilor profesionale, analiza opiniilor lor, dezbateri reale în plen și secții, susținerea punctului de vedere exprimat prin aviz.

Modalitatea optimă în care să se desfășoare consultarea instanțelor o vom decide în Secția pentru judecători, împreună. Din punctul meu de vedere, ea va trebui, pe de-o parte, să fie *efectivă*, într-un interval de timp rezonabil și cu implicarea tuturor judecătorilor români, însă în același timp este necesar să fie *eficientă*. Simpla bifare pe un buletin de vot a opțiunii *da* sau *nu* în dreptul unui text de lege propus, apreciez ca poate fi uneori insuficientă. Este importantă o consultare mai amplă, pe instituții-cel puțin într-o primă fază, din care să reiasă argumentele avute în vedere de magistrați. Ceea ce convinge este, în primul rând, *substanța argumentului*. Opțiunea majoritar numerică sigur că este importantă, dar pot exista situații în care o minoritate aduce argumente foarte bune și ar trebui luate în considerare chiar dincolo de avantajul numeric. Nu putem neglija existența unor restricții ca urmare a pandemiei de Covid 19, urmând să luăm în considerare dificultățile de reunire a colectivelor de judecători, însă împreună cu președinții instanțelor vom găsi cea mai bună soluție.

Dezbaterea tuturor opiniilor în cadrul Consiliului de către membrii săi, am convingerea că se va realiza la cel mai înalt standard de profesionalism pentru ca punctul nostru de vedere, materializat și prin aviz, va trebui temeinic motivat astfel încât prin forța argumentelor să convingă nu doar puterea legiuitoare ci societatea însăși. În acord cu obiectivele asumate anterior, când discutam despre comunicare, opinia instituțională a Consiliului trebuie atent explicată tuturor.

Prezența la cel mai înalt nivel în Parlament, alături de specialiștii Consiliului, este necesară de această dată. Și aici opinia magistraturii trebuie exprimată convingător.

Am convingerea că procedând onest, constructiv, eficient vom contribui la adoptarea unor reglementări în consonanță cu așteptările noastre, ale magistraților și ale întregii societăți, că astfel vom pune capăt disensiunilor din magistratură și din societate pe tema justiției și că *actul de justiție* care urmează a fi înfăptuit în numele legii de către magistrați independenți, responsabili, profesioniști și promovați pe criterii meritocratice, respectați, care să funcționeze în instanțe și parchete corect organizate, și sprijinite de un Consiliu puternic prin rolul său constituțional, va fi de cea mai bună calitate în folosul întregii societăți.

În loc de concluzii,

Sunt conștient că misiunea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii este una extrem de dificilă. Îmi doresc și propun o colaborare deschisă și onestă cu fiecare coleg membru pentru că doar împreună vom putea reuși în demersul nostru comun, acela de a avea o justiție independentă, performantă, responsabilă și care să se bucure de respectul societății.

Decența, asumarea, profesionalismul, dialogul onest și constructiv, responsabilitatea, respectul sunt valori în care cred cu tărie și care trebuie atașate ideii de consolidare a Consiliului, decredibilizarea sa fiind extrem de dăunătoare.

Consider că este esențial pentru magistratură, dar și pentru societate, un Consiliu coerent, care să contribuie cu toată energia lui și cu toată forța argumentelor miilor de magistrați la îmbunătățirea cadrului legal care să le apere cu adevărat independența, în contextul imensei responsabilități pe care o poartă, un Consiliu care să depună toate eforturile posibile pentru a fi îndeplinite condițiile necesare îndeplinirii unui act de justiție de calitate în beneficiul cetățenilor, dar și pentru a asigura păstrarea standardelor de demnitate și de conduită atașate statutului de magistrat.

Pledez în continuare pentru un Consiliu prezent adecvat în comunicarea publică, partener neutru și onest de dialog cu alți factori decidenți dar și cu instituțiile indispensabile îndeplinirii actului de justiție, cu un aparat robust și format din adevărați profesioniști, nebirocratic, transparent în condițiile legii, care să răspundă în mod real rolului său constituțional.

***judecător Mihai Bogdan Mateescu,
membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii***